

CRNA GORA
SKUPŠTINA
Ustavni odbor
Broj: 00- ~~14~~ /21- 1/2
EPA 176 XXVII
Podgorica, 09.04.2021. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE

Ustavni odbor na sjednici koja je održana dana 09.04.2021. godine razmotrio je Inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti člana 17 i člana 197 d stav 2 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni list RCG“, br. 54/03, 39/04, 79/04, 14/07 i 47/07 i „Službeni list CG“ br. 79/08, 14/10, 78/10, 34/11, 66/12, 38/13, 61/13, 60/14, 10/15, 44/15, 42/16, 55/16 i 80/20), saglasno članu 205 Poslovnika Skupštine Crne Gore predlaže da Skupština Crne Gore Ustavnom sudu Crne Gore uputi sledeće

MIŠLJENJE

sa predlogom odgovora

U Inicijativi za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti člana 17 i člana 197 d stav 2 Zakona o penzijsko i invalidskom osiguranju u bitnom se navodi da osporene odredbe nijesu u saglasnosti sa članom 8 stav 1 i članom 17 stav 2 Ustava Crne Gore, članom 14 Evropske Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i člana 1 Protokola broj 12 uz Evropsku Konvenciju, člana 2 stav 2 i 3 Zakona o zabrani diskriminacije i člana 2 stav 5 Zakona o radu.

Smatramo da nema osnova osnova za prihvatanje podnijete Inicijative.

Odredbom člana 17 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju propisano je:

„Osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kad navrši 66 godina života (muškarac), odnosno 64 godine života (žena) i najmanje 15 godina staža osiguranja.

Osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kad navrši 40 godina staža osiguranja i 61 godinu života.

Osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kad navrši 30 godina staža osiguranja, od čega najmanje 20 godina efektivno provedenih na radnim

mjestima na kojima se u rudnicima staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

Pravo na starosnu penziju, u skladu sa stavom 3 ovog člana, može se ostvariti do 31. decembra 2021. godine.“

Odredbom člana 197 đ stav 2 propisano je:

„Izuzetno od odredbe člana 17 stav 1 ovog zakona, pravo na starosnu penziju osiguranik žena stiče kad navrší 15 godina staža osiguranja i:

- 1) u 2020. godini 61 godinu i devet mjeseci života;*
- 2) u 2021. godini 62 godine života;*
- 3) u 2022. godini 62 godine i tri mjeseca života;*
- 4) u 2023. godini 62 godine i šest mjeseci života;*
- 5) u 2024. godini 62 godine i devet mjeseci života;*
- 6) u 2025. godini 63 godine života;*
- 7) u 2026. godini 63 godine i tri mjeseca života;*
- 8) u 2027. godini 63 godine i šest mjeseci života;*
- 9) u 2028. godini 63 godine i devet mjeseci života.“*

Ustavom Crne Gore propisano, je između ostalog, da je zabranjena svaka neposredna, ili posredna diskriminacija, po bilo kom osnovu (član 8 stav 1); da se prava i slobode ostvaruju na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma (član 17 stav 1); da je socijalno osiguranje zaposlenih obavezno i da država obezbijeduje materijalnu sigurnost licu koje je nesposobno za rad i nema sredstava za život (član 67) i da zakon mora biti saglasan sa Ustavom i potvrđenim međunarodnim ugovorima, a drugi propis mora biti saglasan sa Ustavom i zakonom (član 145).

Iz navedenog proizilazi da je država ovlašćena da zakonom uredi sistem penzijskog i invalidskog osiguranja. Pri tome, Ustav Crne Gore ne postavlja nikakve zahtjeve u odnosu na to kako će urediti prava koja se obezbijeduju u sistemu penzijskog i invalidskog osiguranja, uslove za njihovo sticanje, način njihovog ostvarivanja, krug osiguranika, organ koji odlučuje o pravima iz penzijskog i invalidskog osiguranja, postupak odlučivanja o pravima po ovom osnovu, sistem pravne zaštite, sistem finansiranja i druga pitanja od značaja za uređenje ove oblasti. Dakle, to znači da je zakonodavac ovlašćen da uređujući sistem u oblasti socijalnog osiguranja i drugih oblika socijale sigurnosti, zakonom uredi oblast penzijskog i invalidskog osiguranja, što podrazumijeva i ovlašćenje da se zakonom propišu prava i obaveze po osnovu ovog osiguranja, kao i uslovi i način njihovog ostvarivanja, u skladu sa zakonodavnom politikom.

Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju propisano je da su prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja lična prava i ne mogu se prenositi na drugo lice (član 5 stav 1), kao i da se postupak za ostvarivanje prava na starosnu penziju pokreće na zahtjev osiguranika (član 82 stav 1).

Dakle, od volje osiguranika zavisi da li će podnijeti zahtijev za ostvarivanje prava na penziju i od kog datuma. Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ne reguliše pitanja prestanka radnog odnosa po sili zakona, prestanka funkcije, odnosno službeničkog odnosa isl., već se ta pitanja uređuju drugim propisima.

Članom 17 stav 1 Zakona propisani su opšti uslovi za ostvarivanje prava na starosnu penziju, dok je prelaznim odredbama Zakona propisano postepeno podizanje starosne granice za penziju, za osiguranika ženu od po tri mjeseca. Ovakvo postupno podizanje uslova za sticanje prava na starosnu penziju (sa 61 godinu i devet mjeseci na broj 64 godine života) je od značaja za ostvarivanje prava osiguranika žena na starosnu penziju, pri čemu osiguranik žena odlučuje da li će ovo pravo da ostvari po osnovu člana 17, ili po osnovu člana 197 đ stav 2 Zakona. Zbog postepene primijene Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju uslovi za sticanje ovog prava razlikuju se za svaku godinu do pune primijene odredbi člana 17, koja će za žene biti 2029. godine.

Osporenim odredbama utvrđuju se uslovi pod kojima osiguranik stiče pravo na starosnu penziju i njima se ne povređuje pravo građana na jednakost i ravnopravnost, jer se ti uslovi i način ostvarivanja prava na starosnu penziju jednako odnose na sve osiguranike koji se nalaze u istoj pravnoj situaciji.

Propisivanjem niže starosne granice za ostvarivanje prava na starosnu penziju za žene u odnosu na muškarce, predstavlja mjeru pozitivne diskriminacije žena u cilju zaštite žene zbog njihovih bioloških funkcija (prije svega materinstva), pri čemu žene same odlučuju da li će koristiti ovo pravo.

Imajući u vidu navedeno, mišljenja smo da su osporene odredbe Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju saglasne sa Ustavom Crne Gore, te predlažemo da Ustavni sud Crne Gore ne prihvati Inicijativu za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 17 i člana 197 đ stav 2 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Za izvjestioca Odbora prilikom razmatranja mišljenja određen je poslanik Vladimir Martinović, član odbora.

PREDSJEDNICA ODBORA

Simonida Kordić